

Toruń, 15 listopada 2018r.

KUJAWY
POMORZE

Współczesna rodzina i zmiany ról rodzicielskich

Katarzyna Suwada | Instytut Socjologii UMK

k.suwada@umk.pl

DEFINICJA RODZINY

- Grupa osób połączonych więzami krwi, małżeństwem lub adopcją, która tworzy jednostkę społeczno-ekonomiczną i której dorośli odpowiadają za wychowanie dzieci.
- Definiowanie przez praktyki społeczne (*praktyki rodzinne*)

Rodzina nuklearna a rozszerzona

RODZINA TRADYCYJNA A RODZINA WSPÓŁCZESNA

mit rodziny rozszerzonej

wyobrażenia, że kiedyś
rodzina była duża, liczna i
rozgałęziona,
wielopokoleniowa

NIEPRAWDA - najczęstszy
model: matka + ojciec +
nieliczne dzieci

mit wczesnego ożenku

wyobrażenie, że ludzie od XII
do XVIII wieku brali ślub
bardzo wcześnie - 13-16 lat,

NIEPRAWDA - 1600 r.
średni wiek panny młodej
24-27 lat, pana młodego 27-
30 lat

RODZINA TRADYCYJNA A RODZINA WSPÓŁCZESNA

- mit, że rodzina nuklearna to produkt procesu industrializacji,
- badania Petera Lasletta - do początku ery przemysłowej:
 - rozmiary rodziny odpowiadały ściśle warunkom społeczno-ekonomicznym,
 - wiek zawierania małżeństw znacznie późniejszy,
 - polityka ograniczania dzietności,
 - gospodarstwa domowe raczej nuklearne,
 - rodzina jako jednostka bardzo mobilna.

RODZINA TRADYCYJNA A RODZINA WSPÓŁCZESNA

Proces industrializacji

- od początku XIX wieku rodziny rozszerzone i wielopokoleniowe są coraz częstsze,
- usunięcie funkcji produkcyjnej z gospodarstwa domowego,
- powstanie **dwóch światów**: rodziców i dzieci,
- przypisanie kobiet do sfery domowej (zwłaszcza w klasach wyższych).

BABY BOOM LAT 50. XX WIEKU

- czasy powojenne
 - kobiety szybko wychodzą za mąż
 - umocnienie rodziny nuklearnej
 - dużo dzieci (3-4)
 - kobiety opuszczają rynek pracy
 - państwo opiekuńcze
 - idea płacy rodzinnej
-
- DLACZEGO: reakcja na sytuację powojenną + poprawa gospodarcza.

idealny model

KRYZYS RODZINY?

- “era niestabilności” małżeństw,
- spadające wskaźniki dzietności,
- nowoczesne metody antykoncepcyjne,
- raport Alfreda C. Kinseya o seksualności mężczyzn i kobiet,
- od lat 70. kobiety masowo wychodzą na rynek pracy w krajach zachodnich,
- neoliberalizm,
- rozwody,
- życie poza rodziną,
- zmiana postaw wobec małżeństwa.

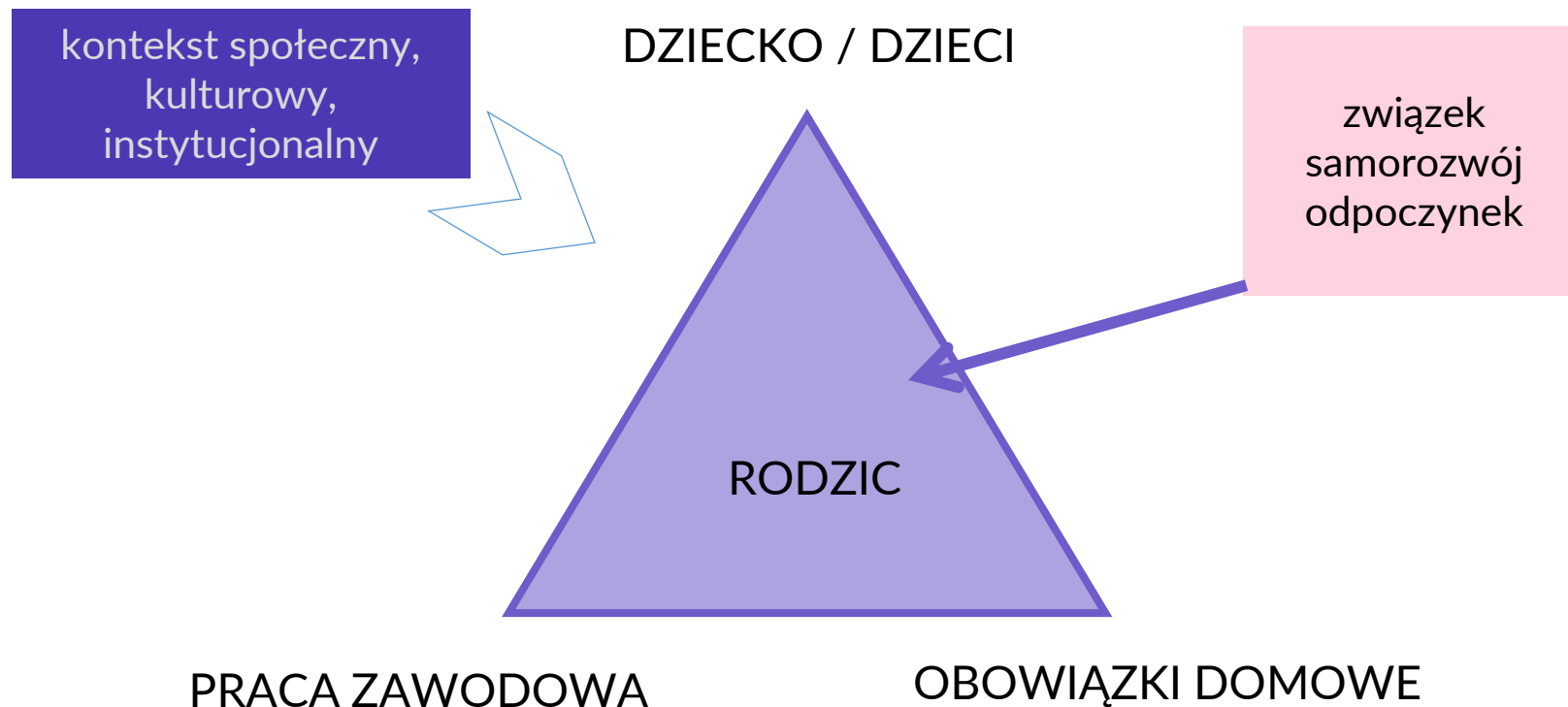

RODZINA W XX WIEKU

- idea miłości romantycznej,
 - niemal wszyscy mają żonę/męża,
 - ogromna migracja,
 - znaczne zróżnicowanie rodzin,
 - wydłużenie życia,
 - separacje i rozwody,
 - mniejsze restrykcje dotyczące seksualność,
 - kohabitacja,
 - większa akceptacja dla par homoseksualnych.
-

RODZICIELSTWO W XXI WIEKU

ZMIENIAJĄCE SIĘ (?) ROLE RODZICIELSKIE

rola matki

- odpowiedzialność za opiekę na dziećmi – szczególnie małe dzieci
- odpowiedzialność za obowiązki domowe

+ praca zawodowe

rola ojca

- utrzymanie finansowe rodziny
- wychowywanie starszych dzieci

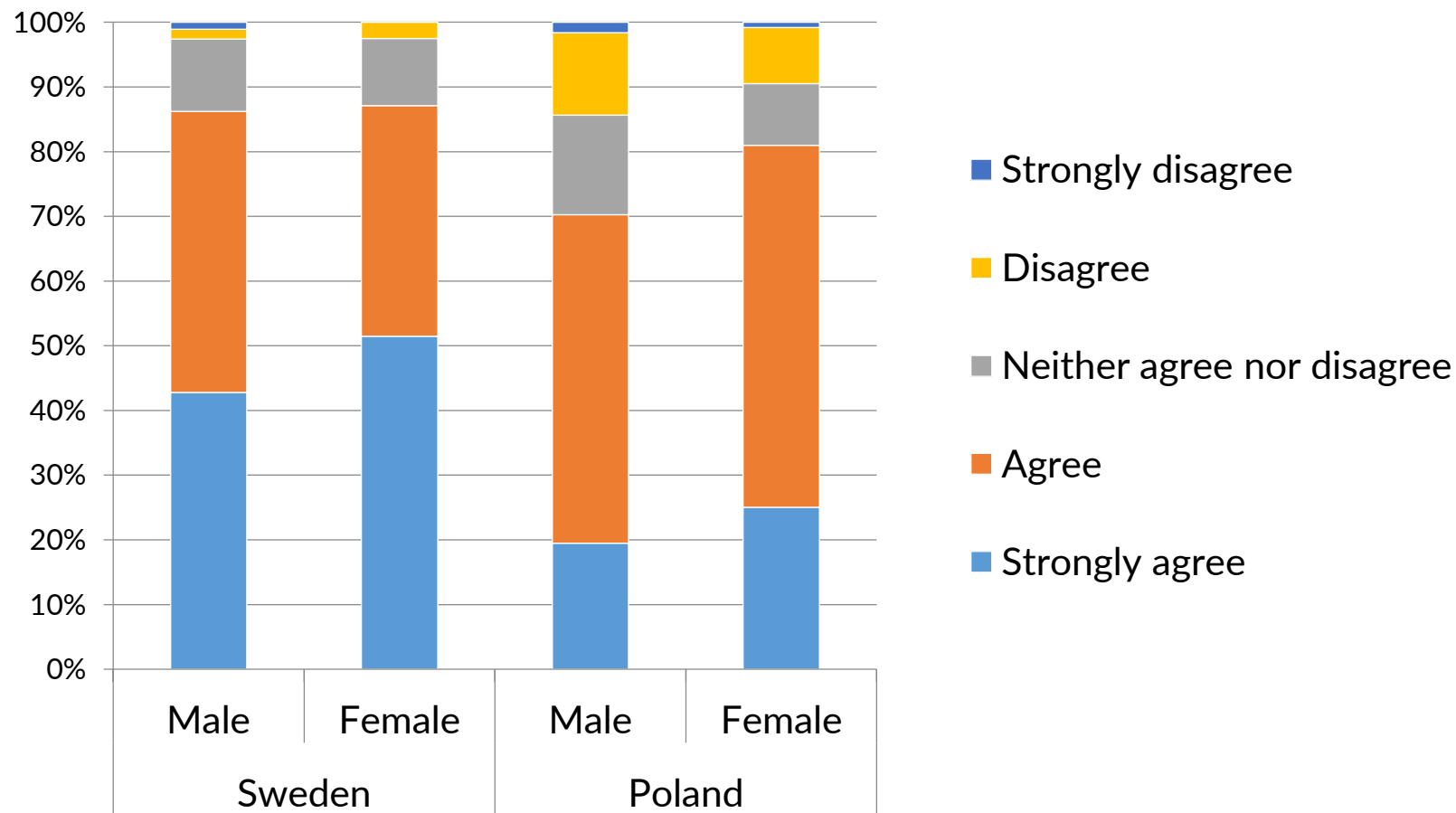
+ pomoc w opiece i
obowiązках domowych

PRACA ZAWODOWA MATEK I OJCÓW

Wskaźniki zatrudnienia (płeć / liczba dzieci)
EUROSTAT 2017

liczba dzieci	matki	ojcowie
1	72,1	87,0
2	70,1	92,2
3 i więcej	50,2	87,6
bezdzietni	60,8	71,5

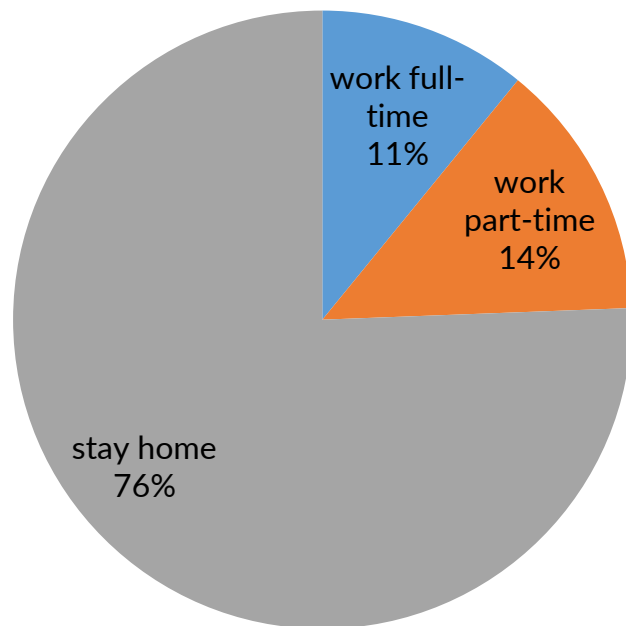
ZARÓWNO MĘŻCZYZNA JAK I KOBIETA POWINNI PRACOWAĆ W RAMACH GOSPODARSTWA DOMOWEGO

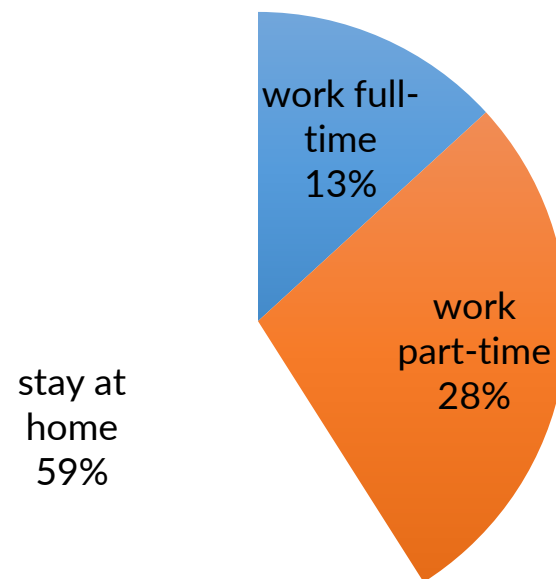
Source: ISSP 2012.

CZY UWAŻASZ, ŻE KOBIETY POWINNY PRACOWAĆ ZAWODOWO, KIEDY ICH DZIECKO JEST W WIEKU PRZEDSZKOLNYM?

1994 Poland

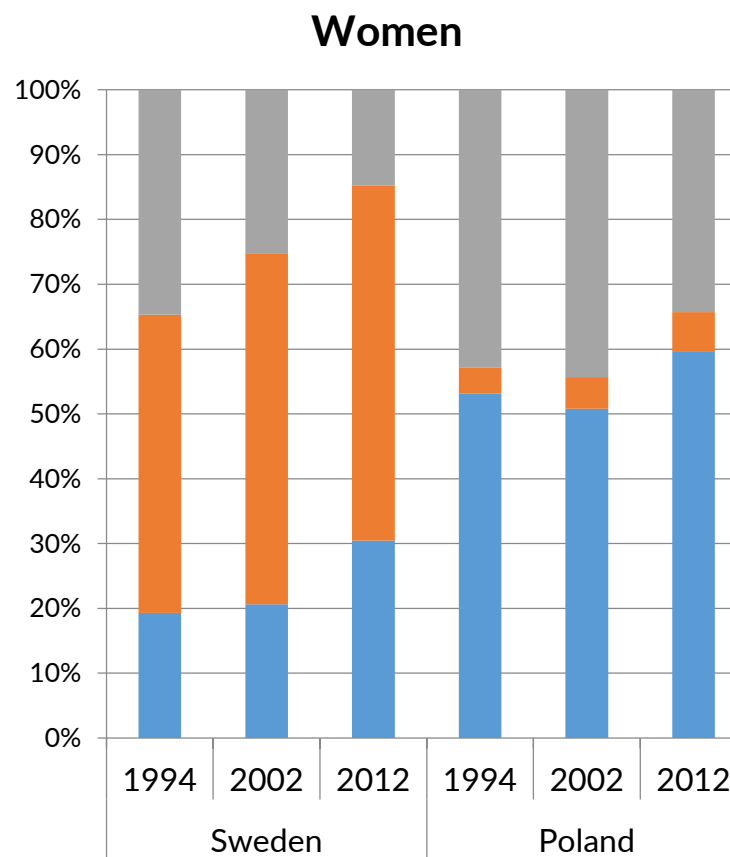
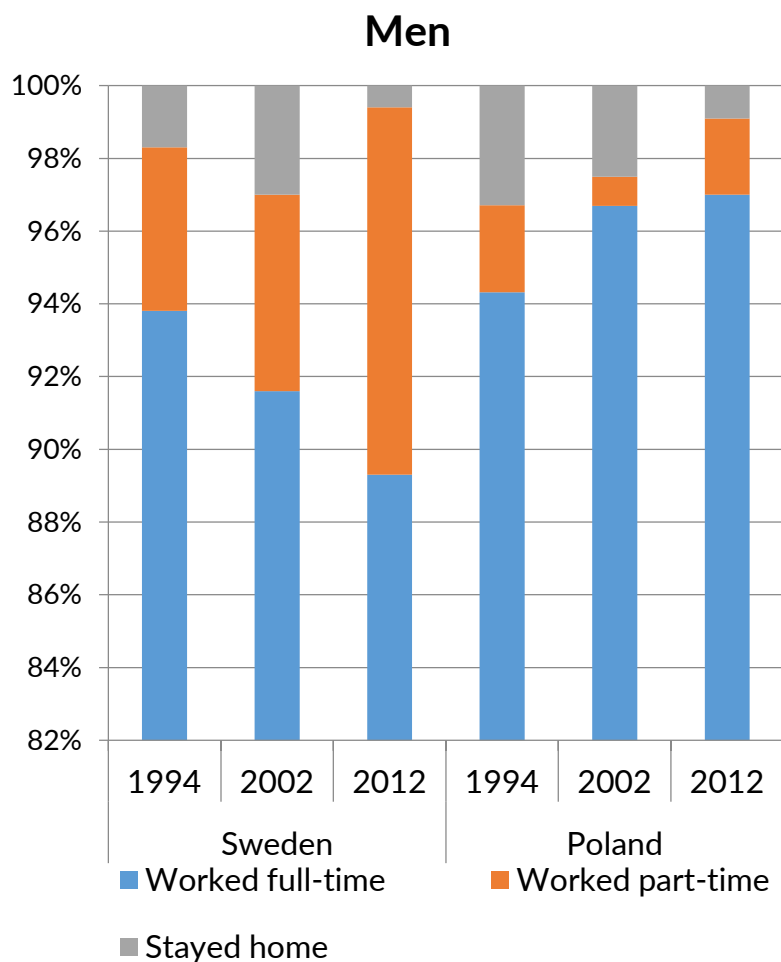

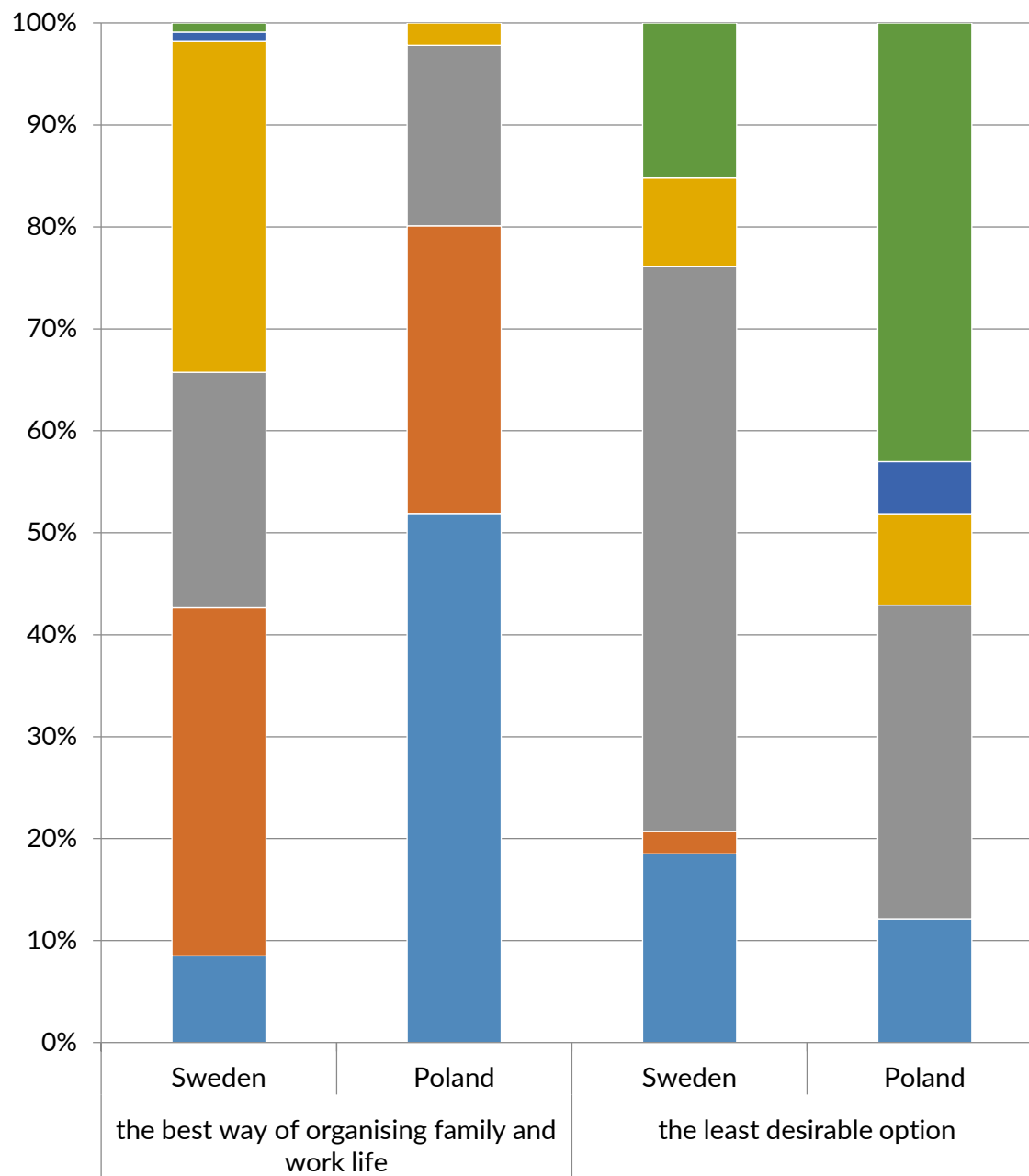
2012 Poland

Źródło: ISSP 1994, 2012.

CZY PRACOWAŁEŚ/AŚ ZAWODOWO, KIEDY TWOJE DZIECKO BYŁO W WIEKU PRZEDSZKOLNYM?

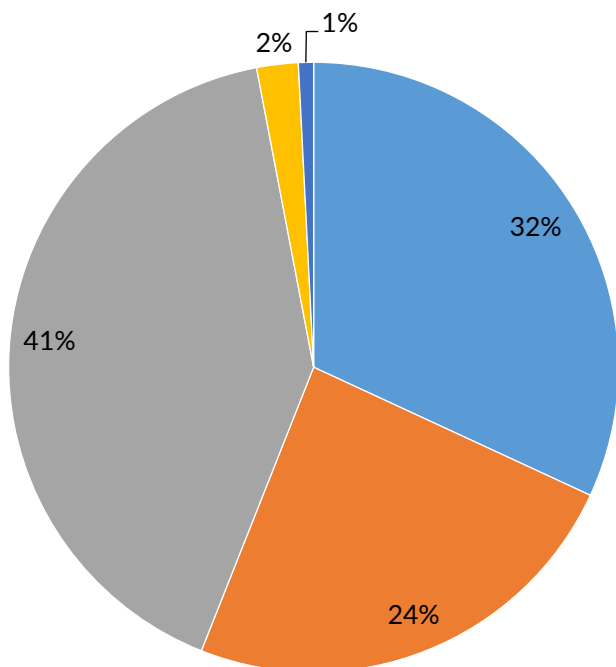

**W RODZINIE Z
DZIECKIEM W WIEKU
PRZEDSZKOLNYM
NAJLEPSZYM /
NAJMNIEJ
PREFEROWANYM
SPOSOBEM NA
ORGANIZACJĘ OPIEKI
JEST:**

- Father at home, mother full-time
- Father part-time, mother full-time
- Mother and father part-time
- Mother and father full-time
- Mother part-time, father full-time
- Mother at home, father full-time

Które z przedstawionych niżej stwierdzeń najlepiej oddaje udział w pracach domowych Pana(i) i Pana(i) współmałżonki/współmałżonka (partnerki/partnera)?

Kobiety

- Robię więcej znacznie więcej
- Robię trochę więcej
- Wykonuję mniej więcej tyle, ile wynikałoby ze sprawiedliwego podziału
- Robię trochę mniej
- Robię znacznie mniej

Mężczyźni

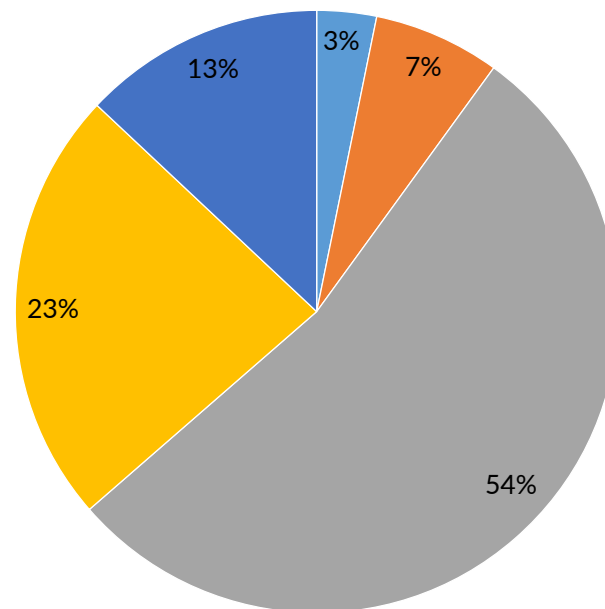

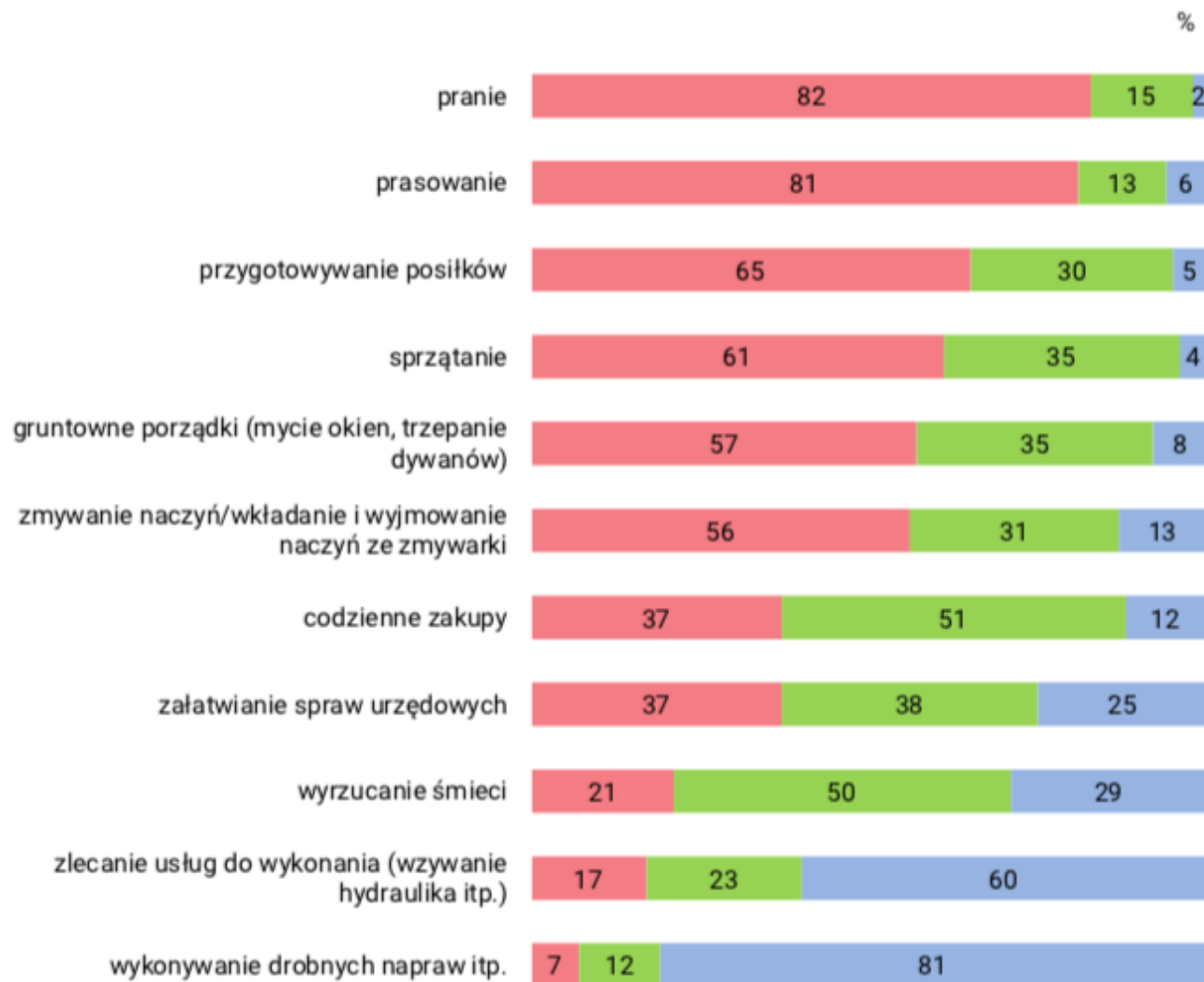
TABELA 1

Kto zazwyczaj w Pana(i) gospodarstwie domowym wykonuje następujące obowiązki domowe:	Odpowiedzi respondentów według terminów badań											
	Mężczyzna				Kobieta				Różnie lub wspólnie			
	'04	'06	'13	'18	'04	'06	'13	'18	'04	'06	'13	'18
	w procentach											
– przygotowywanie posiłków	6	7	5	5	76	75	67	65	18	18	28	30
– zmywanie naczyń /wkładanie i wyjmowanie naczyń ze zmywarki*	8	8	8	13	71	65	58	56	21	27	34	31
– sprzątanie	6	6	5	4	69	61	58	61	25	33	37	35
– gruntowne porządki (mycie okien, trzepanie dywanów)	7	10	8	8	62	54	54	57	31	36	38	35
– pranie	3	4	4	2	87	84	81	82	10	12	15	15
– prasowanie	4	5	5	6	87	84	82	81	9	11	13	13
– codzienne zakupy	12	12	13	12	59	52	37	37	29	36	50	51
– zlecanie usług do wykonania	66	59	68	60	19	21	15	17	15	20	17	23
– wykonywanie drobnych napraw	-	-	88	81	-	-	5	7	-	-	7	12
– załatwianie spraw urzędowych	35	32	29	25	34	33	33	37	31	35	38	38
– wyrzucanie śmieci	34	32	32	29	22	23	15	21	44	45	53	50

* Od 2018 roku

Wyłączono respondentów z gospodarstw domowych, w których jest tylko jedna osoba dorosła

RYS. 1. Kto zazwyczaj w Pana(i) gospodarstwie domowym wykonuje następujące obowiązki domowe:

■ Kobieta ■ Różnie lub wspólnie ■ Mężczyzna

NIERÓWNOŚCI PŁCIOWE W RODZINIE

kobiety

- *podwójne obciążenie* pracą domową i pracą zawodową,
- macierzyństwo odbija się na sytuacji kobiety na rynku pracy,
- niższe wynagrodzenie,
- rzadziej awansują,
- sprzeczne wymagania od społeczeństwa

NIERÓWNOŚCI PŁCIOWE W RODZINIE

mężczyźni

- mężczyźni rzadziej niż kobiety korzystają z urlopów rodzicielskich (w wielu krajach nie mają do niego prawa),
 - w 2017 r. 1% osób na urlopie rodzicielskim to mężczyźni.
- mają gorszy kontakt ze swoimi dziećmi,
- rzadziej dostają prawo do opieki w przypadku rozwodu.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!